

1982. augusztus 16.

„Ha arra törekszel, hogy az örök mértéket kövesd: ne botránkozz azokon, akik nem erre igyekeznek, hanem törekvéseik ingadozva ágaznak a sokféle véges és változó mérték között. Ne azt nézd, hogy miük nincsen, hanem miük van: mert még a legnyomorultabbnak is van olyan lelki kincse, mely belőled hiányzik. Kifogásolni, fölényeskedni bárki tud; tanulj meg mindenkitől tanulni.” (Weöres Sándor: Útravaló)

1982, a nyolcvanas évek eleje. És még egyébként is. Életutamban új szakasz vette kezdetét. Kiléptem az iskolapadból, bele az önálló felnőtt világba, a munkásosztályba. Dolgozó nő, munkavállaló, a Kisegítő Iskola nevelőtanára – ez lettem a címben megadott dátum napján.

Azóta eltelt 30 év. Számos munkanappal és munkaórával. Ugyanazon az egy munkahelyen teltek e napok, bár munkahelyem neve többször változott. Most éppen a Győr-Moson-Sopron Megyei Gyermekvédelmi Központban vagyok alkalmazásban. De voltam már az Erdei Iskola és a Doborjáni Ferenc Nevelési Oktatási Központ dolgozója is. Változtak az elvezetések és a feladatkörök is.

Pályám kezdetén nevelőtanár voltam, első, majd második osztályban. Nelli mellett tölthettem a betanulás időszakát, ami a lehető legjobb helyzet volt számomra. Személyében ugyanis azóta is tartó példaképet kaptam. Óvónői után ő volt az a pedagógus, aki leginkább megtestesítette a módszertani tudás és a lelki alkalmasság egységét. Az ő módszerei felidéztek bennem azt a gyermekkori élményt, amely azt őrizte, hogy a körülöttem lévő világ csoda, és a meglátásához szükséges ablakok kinyitása varázslatos kaland.

Óvónői diplomával vettem fel dolgozni. Persze itt megkérdendő, miért nem óvónői állást vállaltam?! Nos, nem is kerestem óvónői állást. Diplomám kézhezvételekor már tudtam, hogy a gyermekek világának vannak különleges alanyai. Azzal a keresztény közösséggel, amelyhez már évek óta tartoztam, tanulóéveim alatt több nyarat is töltöttem önkéntes munkában Dunaalmáson, egy református intézetben, ahol sérült gyermekeket neveltek. Volt abban a közegben valami félelmetesen érdekes. Akkortájt szembesültem először azzal a kérdéssel, hogy „Istennek milyen terve lehetett, amikor megengedte a sérült emberek megszületését”. Személyes válaszomat is hamar megfogalmaztam, és azóta is így gondolom: *Példák ők nekünk. Példák többek között arra, hogy az intelligencia nagysága nem arányos a szeretet nagyságával, és hogy a léleknek az intelligenciától függetlenül is vannak olyan képességei, amelyek éreznek, érzékel-*

nek, néha olyan tartományokat is, amelyeket a mi gondolkodó agyunk nem tud. Tanítómesterek is ők egyben, mert megtanítanak bennünket az elfogadásra, gondolataink leegyszerűsítésére, beszédünk érthetőbbé tételére, intuíciónk használatára, érzelmeink közvetlenebb kifejezésére, váratlan helyzetek megoldására és legfőképpen az „itt és most” teljes megélésére.

Gyógypedagógusi munkámat tehát tudatos megfontolásból kezdtem a Széchenyi tér 4-ben, ami azért volt különleges számomra, mert megboldogult gimnáziumi magyartanárom, Hajnalka néni, amikor valami elképesztő badarságot mondtak vagy írtak diákjai, mindig ezt a címet emlegette, mint annak a helynek megjelölését, ahová azok kerülnek, akik nem elég okosak a gimnáziumi vagy egyéb tanulmányokhoz. Én tehát tudatosan mentem erre a címre, és kerestem annak lehetőségét ott, hogy munkámmal segítsem azokat, akik „nem elég okosak a gimnáziumi vagy egyéb tanulmányokhoz”.

Az Erdei-részlegben dolgoztam az első években. Ott találkoztam először azzal, hogy a magánélet nemcsak a magam élete. Rám dörrentett telefonon az akkori személyzetis, mert nem jelentettem be, hogy gyermeket várok. Hát 23 évesen, már házasként, még talán mi sem fogtuk fel teljes súlyával a gyermekvállalás és a munkahelyi elvárások, valamint a protokoll kapcsolatát. Igazából eszembe sem jutott, hogy ami számunkra fontos és meghitt hír, azt azonnal közzé kell tenni. Szóval türelmetlen volt az akkori „főmufti”, és értésemre adta azt is – amit azóta is tapasztalok –, hogy a „hírvivők” elfelejtjenek szólni azoknak, akiről a hírt viszik. Ez az intermezzo lényegtelennek látszik, és azzá is vált, mert a további három gyermekáldást igyekeztem időben bejelenteni, és valóságosan az ezután következő tíz évet a Csizovszki gyermekek nevelésével töltöttem. Nem szakadva el munkahelyemtől, mivel férjem tovább képviselte családjunkat a Széchenyi téren. Tőle, rajta keresztül napi kapcsolatban voltam az intézmény életével, alakulásával, és neki köszönhetően fejlődésével.

A GYES utáni visszatérésemet már egy egészen más intézmény és veze-

tés fogadta. Időközben megszereztem az előírt oligofrénpedagógia–pszichopedagógia szakos gyógypedagógiai tanári diplomát. Technikatanárként vettem fel a munkát, immár az általános iskola felső tagozatában, a Széchenyi téren. Ezen órák keretében a kézi szövés módszereit, színeit, hagyományvilágát igyekeztem megtanítani a különböző osztályfokú diákoknak. Érdekes és értékes munka volt ez. Olyan használati tárgyakat készítettünk, amelyekkel tanulóim büszkén mutatták meg különleges képességeiket. Közben folyamatos átalakulásban volt körülöttünk a társadalom, és azon belül munkahelyem. Az akkori vezetés szívét-lelkét-tehetségét-elszántságát-akarátát-idejét, tehát az életét adta bele a változásba, változtatásba. Előremutató és haladó gyógypedagógiai és gyermekvédelmi intézménnyé nőtte ki magát a hajdan volt Kisegítő Iskola.

A régi kereteket és helyeket felváltotta egy modern intézményrendszer. Egy telephelyre, a régi Erdei Iskola helyére, a Brennbergi-völgy erdő ölelte tenyerébe költözött a sérült gyermekeket oktató-nevelő többcélú intézmény. Itt is a kreativitás fejlesztését, a gyermekekben eredendően benne rejlő alkotásvágy hasznosítását kaptam feladatul. Majd elkövetkezett oligofrénpedagógusi munkám legjelentősebb időszaka. Osztályfőnök lettem. Ráadásul egy iskolaelőkészítő osztályban. Egy augusztusi reggelen csörgött a telefon, és az igazgatóhelyettes asszony kívánt beszélni velem. Elmondta, hogy a leendő csoportban két halmozottan sérült kisgyermek is helyet kapott, ami újdonságnak számított abban az időben, hiszen homogén osztályokkal dolgoztunk. Ezek voltak az integráció első próbálkozásai, és azoknak a családoknak, ahol halmozottan sérült kisgyermeket neveltek, nagy lehetőség volt, hogy nem kellett gyermekeiket otthonukból kiszakítva például a fővárosba vinniük mozgássérülteket oktató intézetbe.

Ebben a jeles osztályban nyolc kisgyermek kezdte meg tanulmányait. Versek, mondókák, mesék és készségfejlesztés. Nekik gyakorlatilag játék volt közös munkánk első feléve. Osztálylétszámunk az együtt töltött kilenc év alatt hol nőtt, hol átmeneti-

leg csökkent. Számomra mindenféle tudományos tanuláson túl, ezek az évek adták a legtöbb ismeretet a sérült gyermekekről, kamaszokról. Képességeik különböző volta miatt szükséges volt megtanulnom az elsajátítandó tananyag szétszedését apró részletekre. Ekkor döbbsentem rá arra, hogy a körülöttünk lévő világban milyen apró, különös részletekből tevődnek össze azok a „dolgozók”, amelyek számunkra természetesen és magától értetődőek.

Szeretném hinni, hogy a folyamatos támogatást igénylő tanulóakra való odafigyelés által az osztály többi tagja egy életre megtanulta, milyen fontos, hogy odafigyeljen a kiszolgáltatottakra! Mindig büszke voltam, ha megjelentünk valahol a városban, mert arra gondoltam, hogy ezzel is hozzájárulunk a sérültek társadalmi elfogadásának fejlődéséhez. Minden helyszínen, ahol előfordultunk, bíztam abban, hogy általunk a velünk véletlenszerűen összetalálkozók is megtapasztalnak valamit abból, hogy „másokon segíteni öröm”.

Ebből a csoportból mára többeknek már gyermekük van, nem is egy. Egy fiatalembert Exupéry szavaival engedjük utolsó útjára, a csillagok közé. Reményünk szerint azóta fentről segíti azokat, akik számára a legfontosabbak voltak. Van azonban még olyan fiatal, Barbara, aki ma is a Doborjáni Ferenc Nevelési Oktatási Központ tanulója, és a kézi szövés mesterségét oly magas szinten űzi, hogy már be is jelentkeztem hozzá kisinásnak, majdani nyugdíjas éveimre. És persze meg kell említenem „szívem csücskét”, Gábort. Ő a küzdeni akarás és a humor példája számomra. Amikor megismertem, háromágú botokkal is bizonytalanul járt. Ma segédeszköz nélkül jön elém a hídon, és hol kézcsókkal, hol arcpuszival köszönti „szíve csücskét”. Humoros szólásainak gyűjteménye pedig gyakorta felvidít reményvesztett pillanataimban.

A jelenből visszafelé haladva, a mosthoz legközelebb lévő, de még nem az utolsó szakaszban, egy hároméves periódus következett. Ismét első osztály, olvasás-írásitanítás, készségfejlesztés. A világ következő legkülönlegesebb gyerekcsoportja. Kampók és karikák, meg az a fránya vonalköz az írásfüzetben. Betűkből fűzött

gyöngysorok, egyéni írásmód és ceruzafogás. Nincs egyenmegoldás, sablonizálható ismeretátadás. Egyéni segítségnyújtás, kevés frontális tanítás. Újabb tanulási helyzet. Még játékosabban, még inkább az egyéni képességekhez igazodás vált szükségessé. Azt állapítottam meg, hogy ebben a munkában nincs rutin, csak rugalmasság, kreativitás, újabb és újabb ötletek előhívása és megvalósítása a pedagógus részéről. És legfőképp csak egyéni értékelésnek van helye. Azt gondoljuk, közhely, pedig a gyakorlat igazolta, hogy minden egyes gyermeket csak saját képességeihez mérten szabad értékelni és elfogadni. Hálásnak kell lennünk, ha tanulóink beengednek saját kis világukba, és elfogadják az irányt, amit mutatunk nekik. De nem szabad ezzel a bizalommal visszaélni, és az „átlag” teljesítményéhez mérni teljesítményüket.

Ezen évek alatt már én is új irányok felé nyitottam. Újabb tanulópad, de valóságosan, és egyetemi szinten. Bagdy Emőke tanszékvezetése alatt nyertem bevezetést a pszichológia tudományába a Károly Gáspár Református Egyetemen. Személyes példája, világnézete, gyakorlatias szakmai tudása magasra tette számomra a mércét.

A jelen a LÉLEK.

Mára összeért bennem a világnézet és a tudomány. A transzcendenciába vetett hitemhez és az ezáltal élt gyakorlatomhoz C. G. Jung pszichológus, Boldizsár Ildikó mesekutató és terapeuta, valamint a transzperszonális pszichológia és a meditáció adják a Teljesség megélésének lehetőségeit. Munkám szempontjából pedig annak a változatlan hite, hogy minden emberben ott él egy isteni mag, és ez az, ami értékessé tesz bennünket, embereket, kortól, nemtől, viselkedéstől és intelligenciától függetlenül!

Jelenlegi feladatkörömben egy VÁR-ban találkozom a gyermekekkel, fiatalokkal. Ez a VÁR annak az alapattitűdömmnek a szimbóluma, hogy igyekszem nyitottan és megértő lélekkel és elmével fogadni minden egyes hozzám érkező gyermeket. Ezen a helyen csak az számít, amit akkor és ott közösen megélünk. Igyekezzem arra összpontosítok, ami az egyén fejlődése szempontjából a leghasznosabb. Változatlanul a kis lépések és a legkisebb eredményen is

érezett öröm teszi érdemessé a munkát. Az Erdei Gyermekotthon számtalan lehetőséget ad az ötletek megvalósítására és a kreativitásra. Ezek által a lehetőségek által változatos, meglepetésekkel tarkított és humorossá tudjuk tenni munkánkat.

Szóval, akkor hát örülünk, és ünnepeljük együtt ezt a 30 évet! Az életemet! Ami persze nemcsak a munkáról szólt, de valahogy elválaszthatatlanná vált, és gazdagítón hatott oda vissza. Nem lennék az, aki ma vagyok, ha 1982-ben nem a Széchenyi tér 4-ben jelentkeztem munkára. Annak az intézménynek a sorsa összefonódott a Csizovszki család sorsával, és benne az enyémmel. Maradandó ajándékokat kaptam, miközben itt dolgoztam. Például amikor az Erdei Iskola emblémáját kihelyezték az aulába, D. Lajos átölelte a vállamat, és azt mondta: „Zsóka néni, az a két alak ott középen, olyan, mintha maga lenne, meg én.” Emblematikus mondat, és valóban magunkat látom azóta is benne, akárhányszor ránézek. Ajándék volt annak megélése, hogy ami itt történik, az a „Való Világ”. Szépítés nélkül, a maga nyers valójában. Épp ezért nekem nem gond beülni a buszvégalomásra, amikor a váróteremben csak cigányok ülnek, és más inkább kint fagyoskodik. De azt is örömmel tapasztalom, amikor bármilyen emberi csoportosulásban hozzám csapódnak az „átlagtól eltérő külsejű és viselkedésű” emberek. Vagy amikor a Deák téren a sok pad közül pont az én szomszédságomban lévő választja ki deviáns fiatalok csoportja, és ül le bandázni, miközben én nyugodtan horgolok tovább.

Ma, amikor az ünnep jegyében megkínáltam kollégáimat és a gyerekeket, fiatalokat, Berci megkérdezte: „Miért, a 31. évet már nem itt tölti?” Válaszolni csak annyit tudtam: semmi jelentősége sincs annak, hogy mi következik jövőre, vagy azután. Örülünk annak, ami van!

Örülünk ennek a napnak, ennek a percnak, mert ebben van jelen most már mindörökké minden!

Ezt az írást elsősorban férjemnek, Csizovszki Sándornak ajánlom, aki 20 évig volt munkahelyi főnököm, és 30 éve a férjem. Emberi nagysága számomra minden időben példaértékű!

Csizovszki Zsóka

ELŐFIZETÉS

Tisztelettel kérjük Olvasóinkat, hogy legkésőbb **2013. január 31-ig** újítsák meg előfizetésüket. Az egyes számok ára 250,- Ft lesz, tehát az éves előfizetés **1500,- Ft**, illetve annak, aki postán kéri, a **postaköltséggel együtt 2600,- Ft**.

Többletételeket vagy adományokat ezután is szívesen elfogadunk.

Kérjük, hogy az utalvány címezésében az „Érted vagyok” és Kovács László nevét egyaránt tüntessék föl.